

Desember 1946 A.R.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. - X 2

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Transport av hoi

Oppskr. av: Ole Rønning

(adresse): Yset P.O

Fylke: Hedemark Fylke

Herad: Skivene

Bygdelag: Skivene

Gard: Rønning

G.nr. 37 Br.nr. 5

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Etter egen erfaring

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Til hoi-transport idag er paa sommehidene almindelig langvogn med grinder paaset, disse vogner forarbeides som regel av gårdbrukeren sel, med undtagelse av hjulene som man for det meste kjøler ferdigjorte fra fabrikkene, - enkelte brukar ogsaa ferdigjorte fire-hjulsvogner fra fabrikkene med paasatte grinder.

Disse transportmidler brukes ogsaa betrene og i iltslatter (i almindelighed er her paa Skivene saa fint og fladt tereng at man kan kjøre med vogn tvorsamhelst) - Forresten er for det meste iltslatter og iser fjellslatter nedlagt.

Til transport om vinteren brukes almindelige slader med paasatte grinder, enkelte som har lang setervei har anskaffet sig sløjpresse og presser op hoiet om høsten for sneen kommer - det letter jo endel transporten om vinteren. Denne transportmaade har været bruket paa Skivene fra omkring aarhundrestiftet (1900)

For omkring århundrestiftet bruktes til hoi-transport om sommeren Rüllskrim - en slæde med paasatte grinder og rüller under meierne, - grinderne paa langsiden paa denne skrim kalder vi skrimvengan og de korte grinder for og bakk som er fastnaglet til slæden og kaldtes skjyre (Skrimskjyre)

paa større gaarde hvor man havde mere end en hest brüktes disse Rülleskrinne saa store at man brükte to hester forspendtz. Disse Rülleskrinner har været brükt som transportmiddel siden første halvdel av 1800 tallet (1830) för den tid brüktes slæder uden ruller og grunder, og da brüktes sløitang til at fæste höiet til slæden.

Om vinteren transporteredes höiet hjem paa almindelig langslæde, og oplæsningen paa slæden var slikt: man havde en Tjuggu som man fæstet til slæden, - en for og en bakk - slæden var i almindelighed fire alen og otte tomme lang og en og en halv alen bred, - saa la man to stæuer tværs over slæden saa la man en lodden björkhuske paa stæuerne en paa hver side cirka 8 tommer udenfor det ypperste bræ i slædebunden som kaldes stæuen, - Slæden satte man med bakkenden mod lænveggen eller mod höistakken mens man lassed paa höilasset imens tok man hesten ifra og reiste stjækerne i veiret og støttet dem op med økse. saa de kunde stå mod höiet lidt mens man lagde paa höilasset

var man to eller flere stod en oppå lasset og traakte höiet sammen og det var jerne den som skulde björe lasset som forestod dette for det var om og jöre og saa lasset hent paa slæden saa det ikke blev liggende mer paa den ene siden hebler den andre, det reknedes for en künst og saa lasset godt pålagd.

Til og binde höiet fast paa slæden brüktes i almindelighed Repe laget av opstkaarne Økse-
hüder - de maatte være minst en tomme tykt og femten alen lange og i ene enden forsynet med en slægd til og fæste Reper med. efterat det er bundet om lasset, nor man hadde lasset paa höiet lagde man björkhusker rundt lasset for at holde

höiet sammen til det brüktes som regel til lodne björkebüster, derkil naen kortere büster for og bakt under Tüggüerne, - för man bandt Tüggü, för man bandt Tüggü lagde man et lidet höifange bakerst paa lasset og likesaa fremst paa lasset og samme höitappen kaldte man Strepstap (strijstapp) lesset fik nemlig et penere üdseende av dette. til at binde sammen hailasset bruktes tre Rep naa man var mer end en person og Repet man brukte mit paa lasset kaldtes Staldrast og den trektes til at motsette side som de to andre Rep. - av de kiloversblevne ender av förste og bakerste Rep bandt man Tüggüerne - med fremste repsnat bakbüggü og bakerste repsnat frambüggü det maatte bindes godt sammen för at man ikke skulde miste formegit paa lange og küperke veier. Et saadant las skulde som regel veie 20 vog (360 kg.) og mer eftersom man havde före og hester til.

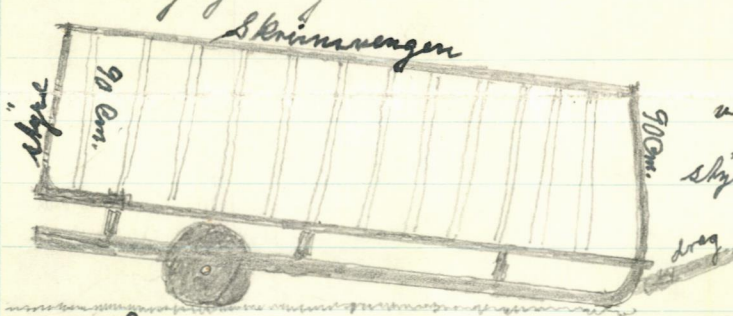
Denne transportmaade paa höi om vinteren har været brügt i aarkünder og brüktes bildets endnu.

Dette er transportmaaden paa höi hvor man hadde hester, - paa smaabrut og tüsmandsplader hvor man ikke eide heste var andre transportmidlene helt andre, - det mest andvendte transportmiddel om sommeren var Swalk lavet av en tyjn lang björke - eller man brukte et hamptau eller Rep desüben var man flere brüktes to skäurer uten hverandre som man lagde höiet og bar frem til lauen eller höistakken - i allefall av höiet som var nærmest forhauden, derimot var det længere vei, var det Swalken, enkelte smaabrutere eller tüsmend künde til sine hider ha Tjör - Ekse, og de brukte samme Tjörredskap som til hester, - ünderkiden naar tüsmanden havde en større slomp küde han faa lidt hest til transport av tüsverten.

var høiet i nærheten av laaven raket man det best sammen med riva laget en saakkaldt fjemme tok i med riva paa ene siden og haenden paa den andre lettet den opp paa skuldren og bar den frem til laaven, - det reknedes for et Karstykke og here de største høitjemmer.

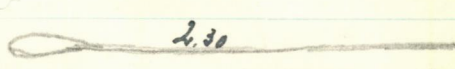
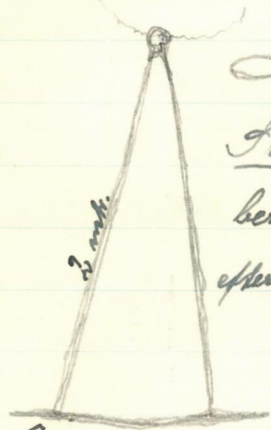
Paa slutningen av forrige aarhundre var det nok en og anden smaabruker som laget sig dragvogn til transporten og til dem bruktes høitang til at binde fast høiet ned.

Paa vinteretid brukte smaabrukere og husmenn Skitjelle med høitang til transporten, men som oftest fikk man leiet hest til transporten, iser var det noe lang vei. Det er almindelig regel at man begynder og kjøre tjena høiet fra setrer og utslaktes saa snart snien kommer om høsten - som oftest sist i Oktober, og til jul skal man vere ferdeg med all langkjoring.

vengen holdtes fast til skjæret med vebraand i tross kjörne ved en nedking

Høistkrinn

Folk i den Kinde man bere en til to væger effersom man var stak.

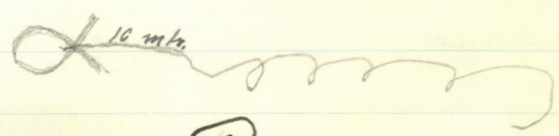

Tuggu

Var gjort av en treklarte og vridde birkvies i skudenfor tæig.

Høitang

den smale enden fastedes til sladen med et par alar langt viefog - paa den bredere enden med et Pæp eller hamptau

Pæp